

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het Wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Heks van de Moeren. — 17. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een Angstig Avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — 328. De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Een brutale Feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338. De vlucht over de Schelde. — 339. Neel's Avontuur. — 340. De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het Beleg van den Ravenburg. — 344. Een Avontuurlijke Vacantie. — 345. De Vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Genzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Maldegem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders Helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De Jonge Kolonist. — 358. De Herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloon. — 362. De Durver. — 363. De Durver in de Prairie. — 364. De jonge Heerenier. — 365. De sluwe Goochelaar. — 366. De valsche Bondewijn. — 367. De zonderlinge Bezoeker. — 368. De schrik van het Dorp. — 369. De Plaaggeest. — 370. Bij de Eskimo's. — 371. Ewyn, de lijfseigene. — 372. De eenzame Hoeve. — 373. Het schot in den Avond. — 374. De Stiefmoeder. — 375. Gescheiden Vrienden. — 376. Het Avontuur der Kerstzangers. — 377. Hoogmoed gebroken. — 378. De Cirkusjongen. — 379. Uit het Cirkus. — 380. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 439

A. HANS

Het Geheimzinnig Bedrijf

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

HET GEHEIMZINNIG BEDRIJF

I.

— Karel!

Vrouw Mertens riep dat beneden aan de trap, die naar zolder leidde.

Ze moest den naam nog eenige keeren herhalen.

— Ja! klonk het dan van boven terug.

Het was nog geen half vijf. De nieuwe dag schemerde door het venster.

Vrouw Mertens was al een tijdje op. De kachel brandde reeds en de koffie geurde door de keuken.

— Karel is er nu toch uit, zei de vrouw bij zich zelve.

Ze hoorde boven gestommel. Karel was haar zeventienjarige zoon. Ze was weduwe. Twee dochters dienden te Antwerpen. Karel werkte bij een landbouwer, hier op een Kempische hoeve, niet ver van Turnhout. Moeder ging vijf maal in de week uit werken. Bij het huisje be-

hoorde wat land. En zoo kwamen moeder en zoon goed aan den kost.

Karel kwam beneden. Hij scheen slecht gezind al wenschte hij zijn moeder vriendelijk goeden morgen. Hij keek eens naar buiten.

— Regenachtig, zei hij. Weer een lange, vervelende dag voor mij... Hard werken op het natte land en weinig verdienen.

— Toe, toe, een beetje moed, jongen, sprak moeder. We hebben ruim ons dagelijksch brood.

— Ruim? Ge moet alles goed bedeelelen om rond te komen.

— God zij gedankt, we hebben toch geen gebrek.

— Ik loop elken dag lijk een ezel in hetzelfde gareel...

— Alle menschen werken toch...

— Er is veel verschil in het werk, moeder... Zie eens naar Pieter Gijzel... Die was ook knecht maar nu heeft hij het beter, sedert hij koopman werd.

— Dat zullen we nog afwachten...

— Hij gaat toch gekleed als een heer, rijdt op een motorrijwiel...

— Ja, ja... Maar ik heb er gekend, die een kasteeltje kochten, rijtuig met twee paarden hielden en een paar jaar later op een ellendig kamertje, ergens in een nauwe straat van Ant-

werpen, zaten en armoede leden. Pas op voor Pieter Gijzel...

— Wat denkt ge dan van hem, moeder?

— Dat hij niet op geheel eerlijke wijze al dat geld verdient. Er wordt zooveel gesjacherd, jongen... Veel menschen willen op korten tijd rijk zijn... maar welke middelen gebruiken ze daartoe? Wat lezen we in de gazet al niet van gekonkel en bedrog, dat ten slotte voor de rechtbank komt!

Moeder schoof Karel brood met gebakken spek toe.

— Zie eens, welk deugdelijk eten, hernam ze. Dat geeft kracht voor het werk. Uw vader was altijd zoo tevreden.

— Maar een mensch mag toch naar vooruitgang streven?

— Zeker! We sparen, om wat land te koopen en dat te ontginnen. Ik keur dat volkomen goed, en als we het hebben, zal ik flink meewerken. Verleden jaar hadden we maar een varken; nu hebben we er twee... Met zuinigheid en vlijt gaan we toch vooruit... Dat is de eerlijke weg!

Karel at smakelijk, maar de ontevreden uitdrukking verdween toch niet van zijn gelaat.

Een kwartier later ging hij heen.

— Tot van avond, zei hij, tot zijn moeder.

's Middags at hij op de hoeve. Hij bedacht

thans niet, hoe zijn moeder den ganschen dag alleen bleef. En toch was zij altijd opgeruimd en moedig.

Karel volgde een pad over de heide. Het was grauw, huiverig weer.

— Pieter Gijzel ligt nu nog diep onder de dekens, zei Karel bij zich zelf. Moeder is mis, als ze denkt, dat hij oneerlijk is. Hij doet handel in de steden: te Herenthals, Turnhout, Lier, Mechelen, en hij is rap en slim.

Eigenlijk wist Karel toch niet goed, waarin die Gijzel handelde. Deze sprak daar weinig over.

— Maar ik kan niet gelooven, dat hij oneerlijk is, dacht Karel. Hij heeft veel geluk. En ik blijf maar voort ploeteren op de hoeve van Krinkels. Moeder spreekt wel van land te koopen... Och ja... heidegrond. En hoe lang moet ge er op slaven, eer het wat opbrengt! 't Duurt jaren, eer ge er winst van trekt. En ge verslijt er uw lichaam op. Er zijn toch veel menschen, die gemakkelijker vooruit geraken.

Onder zulke gepeinzen, begaf Karel zich naar de groote boerderij van baas Krinkels, bij wien zijn vader zaliger ook had gediend. In den Zomer kreeg moeder er eveneens werk. Krinkels en zijn vrouw waren brave lieden, die hun arbeiders zeer goed behandelden.

Op de boerderij was men reeds druk in de

weer. Krinkels groette Karel minzaam en droeg hem dan op een akker te ploegen.

Karel trok er heen. Hij vond het eentonig werk. Sommige dorpsgenooten hadden hem reeds aangeraden liever te Antwerpen werk te zoeken. Daar betaalde men aan de dokken hooge loonen.

Karel wilde echter zijn moeder niet alleen laten. En elken dag heen en weer te reizen, zooals velen deden, vond hij te slafelijk... En och, meer loon... men had ook meer onkosten. Het was bovendien zwaar werk aan de dokken. Dan bleef hij liever op het land. Maar zaken doen als Pieter Gijzel, dat was iets anders.

Karel was nu ijverig aan het ploegen. Hij verrichtte, ondanks zijn ontevredenheid, zijn werk heel goed en Krinkels was zeer over hem tevreden.

Het was nu ongeveer tien uur. Karel hoorde het gerucht van een stoomfiets.

— Het is Gijzel, zei hij. Die gelukkige vogel. Dat is wat anders dan altijd heen en weer over een akker te stappen, van het eene eind naar het ander...

Pieter Gijzel stopte, stelde zijn rijwiel vast en kwam naar Karel toe. Ze waren altijd kama-

raden geweest, van toen ze pas naar school gingen.

— Goede morgen, sukkelaar, groette Pieter. Zijt ge weer aan het tellen, hoeveel stappen ge kunt doen van den eenen kant naar den anderen op dat stuk land?

— Sukkelaar, ge moogt het wel zeggen. Ik benijd u...

— Laat dat slavenwerk staan!

— En dan?

— Er is geld genoeg te verdienen...

— Ja, dat beweert ge altijd, maar ge zegt nooit hoel

— Ieder dient zelf zijn weg te zoeken en men moet durven! antwoordde Gijzel geheimzinnig.

— Wat verhandelt gij? vroeg Karel.

— O, van alles, zonder dat ik ooit iets in huis haal. Bijvoorbeeld ik koop steenen te Rijkvorsel van Jan en verkoop ze den volgenden dag met winst aan Klaas te Brugge, en ik laat ze door Jan recht naar Brugge zenden. Ik koop aardappelen te Heist op den Berg aan Door en verkoop ze te Antwerpen aan Frans. Die aardappelen komen niet eerst naar hier, maar worden van Heist recht naar Antwerpen gestuurd en ik steek de winst in mijn zak. Maar voor dien handel moet ge rap en slim zijn.

— O, ik zou ook meer willen verdienen!

— Ge slaapt en zwoegt nu voor een ander, en krijgt een klein loon...

— Dat weet ik zelf goed genoeg...

— Ge moet er uittrekken, hé?

— En dan?

— Uw weg zoeken...

— Ik zou niet weten hoel

— Ik heb het ook moeten doen.

— Ik beken, dat gij altijd slimmer zijt geweest dan ik... Op school leerdet ge beter...

— Och, ge moet niet veel geleerdheid hebben om geld te verdienen... Rap zijn en durven!

— Kunt ge mij niet helpen, Pieter? We zijn toch altijd beste vrienden geweest.

— En zoudt ge dan bereid zijn uw werk bij Krinkels te laten staan?

— Ja...

— Wat zal uw moeder zeggen?

— Dat is gelijk! Ik zou mijn eigen zin volgen.

— Nu, ik zal er eens over denken, Karel, Ja, we zijn altijd goede vrienden geweest en we zijn het nog. En ik heb er hartzeer van, als ik u zoo achter die ploeg zie stappen. Bij Krinkels is er voor u geen vooruitgang. Ja, later krijgt ge een paar frank meer in de week... maar ge moet toch altijd knecht blijven. Of ge koopt zelf wat grond... Dan is het nog wroeten voor een kleine

opbrengst, slaven van 's morgens vroeg tot 's avonds laat en elken frank tien keer omdraaien eer ge hem durft uit te geven. En altijd op de heide zitten, terwijl ik overal kom, dagelijks onder de menschen verkeer, lekker eet in restaurants, een goed pintje drink...

— Gij zijt een groote mijnheer geworden... dat weet ik wel. Ge doet wat ge wilt...

— Ja, ik ben mijn eigen meester. Nu moet ik voort, want ik heb een afspraak te Lier...

— Weer geld verdienen?

— Ja...

— Gelukkige vogel!

— Ik zal eens over uw geval nadenken, beloofde Gijzel.

— Ja, doe dat! En help een goeden vriend! Gijzel reed voort en Karel keek hem met bewondering na.

— Ju, riep hij dan tot het paard. Neen, ik zal niet lang meer op het land mijn stappen tellen, zei hij bij zich zelf. Pieter wil me helpen. Moeder zal er wel tegen zijn, maar dan kan ik niet naar haar luisteren. Moeder is te ouderwetsch. Nu weet ik, dat Pieter wel op eerlijke wijze handelt drijft. Maar ja, ouderwetsche menschen denken altijd, als iemand veel geld verdient, dat het niet juist is. We zouden heel ons leven in hetzelfde gareel moeten loopen. Ik zal wel slimmer zijn. Als moeder dan ondervindt, dat ik goede

zaken doe, zonder het minste bedrog, zal ze zeer blij zijn.

Nog vóór het donker werd, was het land omgeploegd. Karel begaf zich naar de hoeve. Onderwege ontmoette hij een meisje, dat in de buurt woonde. Hij hield zijn paard stil.

— Dag Louise, groette hij.

Het meisje bleef ook staan.

— Dag Karel... Is het werk afgeloopen? vroeg Louise.

— Het ploegen, ja! Maar Krinkels zal nog wel wat anders voor me te doen hebben.

— Op een boerderij is men nooit klaar...

— Ge ziet er zoo triestig uit, Louise, merkte Karel op.

— Ik ben moe... Ik kom van Antwerpen... Zeg eens, Karel, ik zag u van morgen in gesprek met Pieter Gijzel. Wat ik nu zeg, blijft onder ons... Ge belooft me dat?

— Ja, Louise, hernam Karel op wat vreemden toon.

— Ge zijt zeer bevriend met Gijzel... O, als hij u verlokken wil, om uw dienst bij Krinkels te verlaten, en meer geld te verdienen, luister dan niet naar hem!

— En waarom niet?

Louise scheen zeer zenuwachtig.

— Ik kan niet alles vertellen... maar gij zijt

een treffelijke jongen en uw moeder is zulk een brave, flinke vrouw.

— Is Gijzel dan niet eerlijk?

— Nog eens, ik ben verplicht te zwijgen... En toch moet ik u waarschuwen. Laat Gijzel niet merken, dat ik tot u over hem gesproken heb.

— O, neen... ik geef u mijn woord! Maar zeg dan wat meer...

— Ik mag niet! Mijd Gijzel... als ge naar hem luistert, wordt ge ongelukkig, en zal uw moeder zeer veel verdriet hebben. Blijf in uw dienst!

— Pieter Gijzel heeft me dezen morgen verteld, welk een handel hij drijft...

— Geloof hem niet! Ik weet, dat hij een helper zoekt en u zou willen overhalen met hem en anderen mee te doen.

— Wat voeren ze dan uit?

— Dat kan ik niet zeggen... Waarlijk ik mag niet... Ik voel me zelf ongelukkig...

Het meisje kreeg de tranen in de oogen.

— Louise, het is alles zoo geheimzinnig wat ge zegt. En ge hebt zelf verdriet...

— Ja... Maar vraag niet verder! Ik moet zwijgen... Luister naar mijn raad! Tot ziens...

Als angstig ging Louise voort.

— Wat betekent dat nu? bromde Karel. Zou Pieter zoo gelogen hebben? Wat weet

Louise van hem? Zij houdt veel van moeder en ze wil ons voor ongeluk bewaren. Wat voert Gijzel dan uit? Volgens Louise werkt hij met anderen. Ik zie Pieter dikwijls bij haar broer. Doen ze samen? En welke zaken? Louise is angstig en verdrietig. Of zou ze zoo spreken uit jaloezie, omdat Gijzel een heele mijnheer is geworden? Heeft ze ruzie met hem gehad? Ik begrijp er niets meer van.

Karel trok verder. Hij was zeer onder den indruk van deze ontmoeting. En hij voelde wel, dat hij toch voorzichtig moest zijn, als Gijzel hem voorstellen deed. Deze scheen er met Louise of haar broer over gesproken te hebben, om hem in dienst te nemen. Dan was Pieter dien morgen toch niet rechtzinnig geweest. Hij deed juist, alsof hij er nu pas eens over zou denken, iets voor zijn vriend te doen.

Karel zuchtte... Waarom was Louise niet openhartiger? Ze kon en mocht niet meer zeggen, maar wilde hem toch waarschuwen voor gevaar.

Karel bereikte de hoeve. Hij stalde het paard. De baas had nog wat werk voor hem in de schuur, maar Karel mocht toch al gauw naar huis.

Het begon te regenen. Het was een kille Octoberavond. Maar thuis was het warm. Moeder begroette hem hartelijk, en zorgde voor een goed

avondmaal. Dan nam Karel een boek van de bibliotheek. Hij las gaarne. Moeder breidde. Het was gezellig in de zindelijke keuken.

Het lezen vlotte echter niet. Steeds moest Karel aan Gijzel denken. Hij zei echter niets van zijn ontmoetingen aan moeder.

Ze spraken weinig. Er was ook zoo weinig nieuws op de stille heide. Maar moeder en zoon waren toch altijd gelukkig in elkaars bijzijn. Karel zou moeder niet gaarne verdriet aandoen. En na de verwittiging van Louise, besloot hij zeer voorzichtig te zijn met Gijzel.

Ook in bed lag Karel nog lang te denken... Voor niets ter wereld zou hij willen meewerken in een oneerlijk bedrijf. Op welke manier zou Gijzel dan zijn geld verdienen? Karel was nu wantrouwend...

II.

Vijf dagen waren verlopen. Karel had Pieter Gijzel niet meer terug gezien. Deze zou dan misschien Zondag komen, dacht Karel, die echter nu vast besloten was zeer op zijn hoede te zijn. Hij was overtuigd, dat Louise goede reden had gehad om hem te waarschuwen.

Op een avond, toen Karel thuis kwam, zat moeder, in een doek gehuld, bij het vuur.

— Wat scheelt er aan? vroeg de zoon, dadelijk bezorgd.

— Ik ben dezen middag niet wel geworden. Ik voel me zoo huiverig.

— Dat zal koorts zijn...

— Ja...

— Maar, moeder, leg u dan te bed.

— Ja, dat zal het beste zijn, maar ik wilde toch opblijven, tot ge thuis kwaamt.

— Ik kan me zelf wel helpen... Toe, ga rusten!

— Ik zal eerst uw eten gereed maken.

— Neen, neen, dat wil ik niet...

En Karel drong zoo lang aan, tot zijn moeder zijn zin deed.

Karel had spoedig zijn avondmaal bereid. Hij vroeg, of hij niets voor moeder doen kon.

— Ik ben wat dorstig; maak een kannetje citroenwater voor me gereed, vroeg vrouw Mertens.

Karel deed dit.

— Als ge morgen niet beter zijt, zal ik aan Louise Beert vragen, of ze bij u komt. Ze zal dat gaarne doen.

— O, ik hoop wel, dat de slaap me geneest...

— Zeker oververmoeid...

— Of een beetje koude gevat. Ge moet u niet ongerust maken, jongen.

Karel bleef bij zijn moeder tot ze ingeslapen was. Toen ging hij ook te bed.

In den nacht werd hij verschrikt wakker. Hij richtte zich op. Zijn moeder riep hem. Was het al tijd om op te staan? Plots herinnerde hij zich, dat zijn moeder ziek was. Dadelijk stond hij beneden bij haar.

Vrouw Mertens zat rechtop in bed.

— Ik heb zulk een pijn in mijn lenden! kloeg moeder. Warm eens wat zand en doe het in een doek. Ik zal het in mijn zijde leggen.

Verschrikt hielp Karel zijn moeder.

— Ik ga om den dokter, sprak hij toen.

— Maar dat is niet noodig.

— Jawel, ik ben veel te ongerust en alles kan afhangen van spoedige hulp.

— Maar dien man zoo midden in den nacht uit zijn bed halen!

— Daar is hij dokter voor! En hij is altijd gereed om hulp te bieden.

— We kunnen tot morgen wachten.

Maar Karel wilde in zijn groote bezorgdheid daarvan niet hooren.

Vrouw Mertens beweerde, dat het warme zand reeds de pijn verzachtte.

— Te beter, moeder, hernam de zoon. Toch loop ik om den dokter. Ik zal rap terug zijn.

O, in deze oogenblikken voelde Karel het weer, hoe innig hij zijn moeder beminde. En hij

was kwaad op zich zelf, omdat hij haar dikwijls verdrietig maakte door zijn ontevredenheid.

Hij ging heen. Het was pikdonker. Maar Karel kende blindelings den weg over de heide. Hij zou een pad nemen dwars over de vlakte. Dat was korter. Het liep langs de kleine hoeve, waar Louise Beert woonde.

Karel spoedde zich zooveel hij kon.

Daar doemde reeds vaag de boerderij van Beert op. Zou hij niet aankloppen en aan Louise vragen, of ze naar moeder wilde gaan?

— Neen, besloot hij. Ik zal eerst hooren, wat de dokter zegt.

Plots schrok hij geweldig. Hij botste tegen iemand aan en deze slaakte een kreet, blijkbaar ook van schrik.

— Wat zijt gij? vroeg Karel.

— Dat mag ik wel aan u vragen...

— Pieter Gijzel! riep Karel uit, zijn vriend herkennend aan zijn stem.

— En gij zijt Karel Mertens!

— Ja...

— Wat komt gij hier in den nacht doen? hernam Gijzel opgewonden.

— Ik moet naar het dorp.

— Dat is niet waar!

— Waarom zou ik liegen?

— Zeg de waarheid maar!

— Ik weet waarlijk niet, wat gij bedoelt. En wat voert gij hier uit?

— Karel, ge zijt niet oprecht...

— Moeder is ziek geworden en ik loop om den dokter. Ik mag me niet ophouden...

Gijzel greep hem bij den arm.

— Zoo niet, siste hij. Ge moet uitleg geven, over uw aanwezigheid hier.

— Ge hoort, wat ik zeg... Mijn moeder is ziek geworden en ik haal den dokter.

— Moest ge dan langs hier komen?

— Dat is de kortste weg... Ik kan nu niet langer spreken...

Karel rukte zich los en liep voort.

— Nu vertrouw ik Gijzel geen zier meer, zei hij bij zich zelf. Zijn houding is zeer verdacht. En waarom staat hij daar nu in het holle van den nacht bij de hoeve van Beert! Ja, Louise had wel gelijk... Pieter doet geen eerlijke zaken. Zou hij met den zoon van Beert smokkelen? Hij schrok geweldig, omdat ik hem daar betrapte. Hij meende, dat ik hem kwam bespieden. Neen, Gijzel is niet oprecht...

Maar Karel dacht weer aan zijn moeder. Spoedig was hij nu in het dorp en belde hij aan het doktershuis. Er werd boven een raam geopend.

— Wie is daar? klonk het.

— Ik ben Karel Mertens... Moeder is opeens zoo erg ziek geworden.

— De weduwe Mertens van den heikant?

Het was de geneesheer zelf die naar buiten keek.

— Wacht even, ik ben dadelijk bij u, her-nam hij.

Weldra kwam hij en duwde zijn motorrijwiel naar buiten.

— Wat scheelt moeder? vroeg hij.

— Eerst had ze koorts en nu kloeg ze over felle pijn in de lenden.

— We zullen eens zien... Klim op de duo. Zoo kunt ge meerijden.

Vlug waren ze aan het huisje. De geneesheer onderzocht de kranke, die zich verontschuldigde over den last, dien zij den dokter aandeed, door hem zoo midden in den nacht uit bed te halen.

— Dat is niets, zei deze. En het is goed sels hulp te halen in zulk een geval. Onlangs kreeg de zoon van den landbouwer Verhaast ook hevige pijn. 't Was in den nacht. De vader kwam me halen. Dadelijk liet ik den jongen naar het gasthuis te Lier brengen. Hij werd er onmiddellijk geopereerd en dat is zijn redding geweest. Had Verhaast tot 's morgens gewacht, het zou te laat geweest zijn. Maar bij u is het gelukkig zoo erg niet. Ge hebt koude gevat. Dat warme zand is goed. Ik zal u medicijn geven en ge blijft

een paar dagen warm in bed. Karel, zorg dat uw moeder er niet uit komt, want ik weet, dat ze een werkzame vrouw is. Voorzichtig zijn!

De weduwe beloofde de voorschriften trouw te zullen volgen. De brave dokter gaf nog eenige onderrichtingen en ging toen heen.

— Dus, moeder, nu weet ge het, rust houden, zei Karel. Ik zal morgen thuis blijven.

— Maar baas Krinkels kan u zoo moeilijk missen.

— En als ik nu zelf eens ziek lag, zou ik toch ook niet naar de hoeve kunnen gaan.

— Vraag morgenochtend, dat Louise Beert bij mij komt. Ze behoeft niet voortdurend bij mij te blijven. Als ze nu en dan eens binnenloopt, is het voldoende.

— We zullen zien...

— Ga nu slapen, ik heb geen pijn meer en zal ook rusten.

— Maar als er iets scheelt, moet ge me seffens roepen.

— Dat beloof ik u...

Karel keerde terug naar zijn bed. Maar hij lag een heelen tijd wakker en dacht aan die zonderlinge ontmoeting met Pieter Gijzel. Eindelijk sluimerde hij in.

Hij was weer vroeg wakker, en dadelijk viel het hem in, dat moeder ziek was en er hulp moest komen.

Zou hij zelf thuis blijven of Louise halen? Maar hij voelde nu als vrees, om naar de boerderij van Beert te gaan. Hij was overtuigd, dat Gijzel met de bewoners samen spande. En hij zou daar wel over die ontmoeting van dezen nacht gesproken hebben. Beert en zijn zoon konden thans ook denken, dat Karel hun huis bespiedde.

— Ik zal om nicht Doka gaan, die zal heel den dag blijven, zei Karel.

Hij was vlug beneden. Vrouw Mertens werd nu ook wakker.

— Hoe gaat het nu, moeder? vroeg de zoon.

— Ik heb nog al goed geslapen.

— En de pijn?

— Die is gelukkig weg... Maar ik voel me wat moe.

— Daarom moet ge ook in bed blijven... en een paar dagen rentenieren... Zoo ik eens om nicht Doka ging! Die kan heel den dag bij u zijn.

— En waarom niet Louise?

— Ik voel weinig lust om naar haar huis te gaan.

— We zijn toch goede geburen, al is Beert zelf een stuursche man.

— Jawel, maar ik had vannacht, toen ik om den dokter ging, een zonderlinge ontmoeting. Bij de hoeve van Beert botste ik op Pieter Gijzel.

Het leek wel of hij er op wacht stond. En hij was kwaad, omdat ik hem daar betrapte. Hij dacht zeker, dat ik hem bespiedde. Ik geloof, dat hij smokkelt met den zoon van Beert. Louise heeft me eenige dagen geleden gewaarschuwd voor Gijzel. Ze zei, dat ik hem moest mijden. Ze wilde niet meer vertellen, maar ze had verdriet. Ik ben zeker, dat er bij haar thuis oneerlijke zaken bekonkeld worden. Gijzel zal wel aan Beert verteld hebben, dat ik daar vannacht was... En nu zou ik misschien slecht ontvangen worden.

Vrouw Mertens luisterde wat verschrikt toe.

— Zou Beert ook al die jacht naar grof geld hebben! sprak ze. Ik had geen goed oog op Gijzel. Ja, het is dan het beste, dat ge niet naar Beert gaat. Vraag aan nicht Doka, om me te helpen. Wat zullen we nog allemaal hooren! Het was braaf van Louise u te verwittigen, dat ge Gijzel moet mijden. En ik kan het gelooven, dat ze verdriet heeft, wanneer er bij haar thuis oneerlijke zaken worden gedreven.

Karel warmde wat melk voor zijn moeder en ontbeet vlug. Toen begaf hij zich naar het dorp. Het was het uur, waarop hij anders naar de hoeve ging.

Een eindje van zijn huis stond Pieter Gijzel, die blijkbaar op hem wachtte.

— Wat heeft hij nu weer te vertellen? brom-

de Karel, die schuw werd voor zijn vriend.

— Dag Karel. Ik moet u spreken, zei Gijzel. Ge waart vannacht zoo haastig.

— Natuurlijk, want ik moest om den dokter voor moeder.

Gijzel, die anders zoo veel praats had, scheen nu verlegen.

— Ge hebt me op wacht zien staan bij de hoeve van Beert, hernam hij. Ge weet misschien meer...

— Wat zou ik weten? Ik vond het zonderling, dat ik u daar ontmoette, maar het gaat mij niet aan.

— Ge zijt nu toch een beetje in mijn geheimen?

— Welke geheimen?

— Ik zal u alles zeggen, als ge belooft met mij mee te werken... Ik heb het immers gezegd, dat ik u zou helpen om meer te verdienen.

— Eer ik iets belooft, moet ik toch weten, wat ge eigenlijk uitvoert, want van dien handel te Rijkevorsel en te Heist op den Berg geloof ik niets meer...

— Ge weet meer, dan ge wilt laten merken. Ge hebt me nog bespied, beweerde Gijzel, wat nijdig.

— Van bespieden is geen kwestie. Ik ging om den dokter, zeg ik u nog eens.

— En uw moeder is nu al met een keer beter, dat ge haar alleen kunt laten...

— Ik ben op weg naar het dorp, om een nicht te vragen, moeder te komen helpen. Ik ken uw zaken niet, maar ik moet wel aannemen, dat ze niet eerlijk zijn...

— Eerlijk, eerlijk! Wat is er tegenwoordig eerlijk of oneerlijk?

— O, dat weet ik heel goed, Pieter.

— Laat uw ouderwetsche gedachten varen. Ik geef u de gelegenheid, om veel geld te verdienen...

— Wat moet ik dan doen?

— Dat zeg ik maar, als ge uw woord gegeven hebt, dat ge mee werkt.

— Dan zult ge lang mogen wachten. Pieter, pas toch op... Laat een kwaad bedrijf varen!

— Ge weet meer, dan ge zeggen wilt.

— Omdat ge dat denkt en om me te doen zwijgen, wilt ge me nu tot hetzelfde werk verlokken. Ik moet medeplichtig worden. Het is onnoodig aan te dringen! Gebruik toch zelf uw verstand. Oneerlijkheid straft zich zelf. Ge zult verkeerd uitkomen.

— Wat zou ik doen?

— Nog eens... ik weet het niet, maar ik begrijp wel, dat uw zaken verdoken moeten blijven. Ik doe niet mee...

— Ge handelt valsch...

— Dat moogt ge niet zeggen...

— Ge spreekt niet rechtuit.

— Ik kan niet oprechter zijn...

— Het is wel aardig, dat ge vannacht juist langs de hoeve van Beert naar het dorp moest. Nu neemt ge een anderen weg.

— Ja, omdat ik liever niet voor de tweede maal zulk een ontmoeting zou hebben.

— Karel, ge kunt veel geld verdienen. Wees toch niet zoo stom, om die kans weg te gooien.

— Ik wil eerlijk blijven... En zwijg nu over uw aanbod. Ik heb mijn tijd noodig.

— Ge zult het zeker rond vertellen, dat ge mij daar hebt zien staan...

— O, neen! Ge moet zelf weten, wat gij uitspricht. Het gaat me niet aan. Gegroet!

Karel vervolgde zijn weg. Toen hij zich wat later nog eens omkeerde, zag hij, dat Gijzel zich naar de hoeve van Beert begaf.

— Ja, ze willen me in hun bedrijf halen, om me te doen zwijgen, zei hij bij zich zelf. Babbelen zal ik niet, maar ik wil ook niets meer met Gijzel te maken hebben.

Nicht Doka, die alleen in een huisje bij de kerk woonde, was pas op, toen Karel aanklopte. De nicht was dadelijk bereid hulp te bieden. Ze maakte zich vlug gereed en ging met Karel mee. Onderwege praatte ze druk. Karel luisterde maar vaag; hij moest steeds weer aan het gesprek met

Gijzel denken. Hij kwam natuurlijk later op de hoeve dan anders, en deelde daarvan de reden mee aan baas Krinkels.

— Ga vanavond een paar uur vroeger naar huis, zei de goedgehartige landbouwer. Zorg, dat ge vóór donker bij uw moeder zijt.

Vrouw Mertens werd goed verzorgd. Na eenige dagen was ze beter, en kon ze opstaan. Nicht Doka bleef toch nog de week uit.

III.

Weer was een week voorbij gegaan. Karel had Pieter Gijzel niet meer ontmoet, maar het scheen, of vader en zoon Beert hem bespiedden. Nu was het de een, dan de ander, die voorbij den akker kwam, waar hij werkte, of hem 's Zondags volgde, als hij naar het dorp ging. Karel voelde wel, dat ze hem niet vertrouwden. Zelf deed hij dan maar, of hij zijn burenen niet bemerkte.

Het was in den vooravond. De duisternis zonk over de heide. Karel was vroeg thuis gekomen. Moeder stak de lamp aan en de zoon sloot de vensterblinden.

Een half uur later werd er geklopt. Karel deed open. Louise Beert trad haastig binnen.

— O, laat me hier wat blijven! smeekte ze schreiend.

Moeder en zoon keken vreemd op.

— Wat is er gebeurd? vroeg vrouw Mertens.

— De gendarmen zijn bij ons... Mijn vader, mijn broer en kozijn Wiltens zijn voorzeker al aangehouden. Ik ben haastig gevlucht. Ze zouden mij voorzeker ook meedoen naar Turnhout.

Karel dacht dadelijk aan het geheimzinnig bedrijf.

— En Gijzel? vroeg hij.

— Die was bij de gendarmen. O, laat me hier wat blijven! Vannacht zal ik dan naar Holland vluchten.

— Maar waarom zijn de gendarmen gekomen? vroeg vrouw Mertens.

— O, ik durf het bijna niet te vertellen. Ik schaam me zoo... Ik was er altijd tegen, maar wat kon ik doen tegen vader en Gust! Ze luisterden niet naar mij. Ze hebben me al een paar keer geslagen, omdat ik niet wilde gehoorzamen. Ik moest wel doen, wat ze me oplegden. En nu zitten we in de schande.

— Is het voor smokkelen? hernam de weduwe.

— Veel erger...

Louise sloeg in wanhoop de handen vóór het gelaat. Moeder en zoon zagen haar ontsteld aan.

— Pieter Gijzel had er u ook in willen betrekken, Karel, vervolgde ze. Daarom waarschuwde ik u.

— Maar wat voerden ze dan uit?

— Ze maakten bij ons in den kelder valsch geld.

Vrouw Mertens en Karel schrokken geweldig.

— Maar Louise toch! riep de weduwe uit.

— Ik vond het zoo verschrikkelijk... maar wat kon ik doen? En ik moest naar Antwerpen gaan en dat valsch geld uitgeven. Ik kocht iets, betaalde met groot geld en kreeg goed wisselgeld terug.

— Louise toch! zei vrouw Mertens erg onder den indruk van deze bekentenis.

— O, ik weigerde eerst... Maar toen ranselde vader mij af. Hij is zoo veranderd door geldzucht... Gijzel gaf veel meer geld uit dan ik. Over een kwartier waren ze weer aan het werk in den kelder... Ik zag vier gendarmen op den weg. Gijzel was bij hen. Ik liep naar den kelder om vader en Gust te waarschuwen. Het was te laat... De gendarmen vielen binnen. Ik liep door de achterdeur weg. O, laat me hier blijven... Straks vlucht ik naar Holland...

— En dan? vroeg Karel.

— Ik heb daar familie. Ik zal er werk zoeken... dienstmeid worden. O, ik wil niet in de gevangenis! Ik haatte dat bedrijf. Maar wat kon ik er tegen doen?

Vrouw Mertens en Karel hadden veel medelijden met Louise.

— Zoudt ge niet beter doen terug te keeren

bij uw moeder thuis en aan het gerecht de waarheid te zeggen? vroeg de weduwe. Het zal inzien dat uw vader u dwong, dat valsch geld uit te geven.

— Ik ben toch schuldig, en ze zouden me gevangen zetten. Als ik hier niet wat mag blijven, verduik ik me in de bosschen! riep Louise heftig uit. Ik wil niet naar Turnhout.

— O, ge moogt hier blijven, hernam vrouw Mertens.

— Het is maar voor een paar uur. Niemand zal het weten... straks ga ik heen. Ik wil u niet in last brengen.

De weduwe bedacht hoe Louise haar zoon voor een groot gevaar gewaarschuwd had, toen Karel geneigd was naar Gijzel te luisteren. En deze had anders Karel, zonder dat deze het vermoedde, in zijn oneerlijk bedrijf kunnen betrekken.

— En hoe lang maakten ze al valsch geld? vroeg vrouw Mertens.

— Een paar maanden. Gijzel had er mijn broer toe overgehaald. Onze kozijn kende het ook. O, het is een heel komplot. Ik had geen leven meer.

— En wat zei uw moeder er van?

— Moeder was er eerst tegen, maar werd dan ook geldzuchtig.

Karel ging naar buiten. Er stonden al veel

menschen bij de hoeve van Beert. Men had de gendarmen met Pieter Gijzel gezien.

Karel kwam ook aan de hoeve. Men laadde op een kar al het materiaal der valschmunters. Beert, zijn zoon, zijn neef en Gijzel stonden daar stevig geboeid. Ze schenen nu toch beschaamd.

Karel hoorde, dat Gijzel dien morgen te Herenthals aangehouden was, toen hij valsch geld wilde uitgeven.

Het gerecht wist reeds eenigen tijd, dat er valsche munt in omloop was en had overal scherpe waakzaamheid geboden.

Bij zijn verhoor verklapte Gijzel alles, en zoo kwamen de gendarmen te weten, waar de valschmunters werkten.

Vrouw Beert stond daar hevig te schreien. De gendarmen lieten haar in vrijheid.

— Ge hadt uw tranen vroeger moeten storten! riep iemand uit het volk.

De kar reed heen en de gendarmen volgden met hun gevangenen.

— Nu weten we, hoe Gijzel een groote mijnheer kon zijn, zei een der dorpelingen.

Karel verwijderde zich. Hij was diep onder den indruk van het gebeurde. Hij voelde nu, hoe dwaas hij geweest was, om Gijzel te benijden. Hij had eens naar hem moeten luisteren! Het zou bijvoorbeeld goed mogelijk geweest zijn, dat Gijzel hem opdroeg een partij waren te koo-

pen en hem voor de betaling valsch geld gaf. Karel zou dit dan uitgegeven hebben, zonder te weten, welk bedrog hij pleegde. En dan liep hij nu bij de geboeiden...

Wat was hij Louise dankbaar voor haar waarschuwing!

Karel vertelde haar, wat hij aan haar woning gezien had.

— O, het is vreeselijk! We zijn voor altijd geschandvlekt! kloeg het meisje. Maar ik blijf niet in de streek. Ik zou niemand onder de oogen durven komen, zelfs al liet het gerecht mij gerust. Straks ben ik weg naar Holland.

— Maar moet ge dat dan niet aan uw moeder zeggen? vroeg vrouw Mertens.

— Ge kunt straks gerust even naar huis gaan, beweerde Karel. De gendarmen zijn weg.

— Ja, ik moet toch geld en kleeren meenemen.

Een uur later vertrok Louise. Haar moeder zat alleen.

— De gendarmen hebben naar u gevraagd, zei vrouw Beert. Ze wisten, dat ge ook valsch geld uitgegeven hebt. Die gemeene Gijzel heeft alles verraden.

— Ik trek naar Holland, sprak de dochter.

— Naar tanté Mathilde?

— Ja... Ik zal ginder werk zoeken...

— Het is het beste. We kunnen zien, hoe alles afloopt...

— Vader en Gust krijgen natuurlijk lange gevangenisstraf...

— En wat moet ik dan doen?

— O, ik heb het dikwijls genoeg gezegd, dat alles slecht zou eindigen. Die duivelsche jacht naar het geld!

— Ik zal een knecht huren en de boerderij voort zetten... Maar wie weet hoeveel boete we krijgen!

— O, we moesten spoedig rijk worden! En in plaats van rijk, zijn we plat geruineerd! zei Louise op bitteren toon.

Ze was echter te gejaagd om lang te praten. Haastig pakte ze wat linnen en kleeren in een valies. Moeder gaf haar geld, geen valsch geld ditmaal.

Beiden schreiden bij het afscheid. En Louise trok heen door den duisteren avond. Ze maakte een heelen omweg over de verlaten heide om het dorp te mijden. En nog vreesde ze steeds, plots een gendarm vóór zich te zien.

— — — — —
Vrouw Mertens en Karel zaten weer alleen.

— Moeder, wat ben ik dom geweest, toen ik zoo ontevreden was en meende, dat het geld maar voor het opscheppen lag, zei de zoon.

— Och, jongen, alleen eerlijke arbeid gedijt. Dat wordt nu weer eens duidelijk bewezen. Wee, als de geldduivel iemand in zijn macht krijgt...

Dan zijn de ergste gevolgen te voorzien. De familie Beert was wel niet rijk, maar verdiende ruim haar brood. En wat zal het nu zijn?

— Veel jaren gevangenisstraf...

— En de vrouw, die alleen op de boerderij blijft!

Den ganschen avond spraken ze over het gebeurde.

Karel had een goede les ontvangen.

— — — — —
Eenige maanden later had het proces plaats. En de schuldigen werden zwaar gestraft. Louise bleef buiten de zaak, maar ze wilde toch niet terug keeren uit Holland, waar ze op een hoeve diende.

Er moesten hooge boeten betaald worden.

Vrouw Beert kon daardoor niet op de hoeve blijven. Ze begaf zich ook naar Holland en moest er als werkster haar brood verdienen.

Karel arbeide tevreden bij baas Krinkels. Na eenigen tijd kocht hij zelf een partij heidegrond. Moedig vatte hij de ontginning aan in zijn vrije uren.

Hij zag den weg naar vooruitgang. Het was die van gestadigen en noesten arbeid.

In den laatsten tijd zijn verscheidene nummers herdrukt als: « *De Boeteling van Veurne* » — « *De Cow-Boy van Fort Bell* » — « *Willem Tell* » — « *Genoveva van Brabant* » — « *De Deserteur* » — « *Een angstige Avontuur* » — « *Het verloren testament* ».

